

BELLPUIIG

ARTÀ

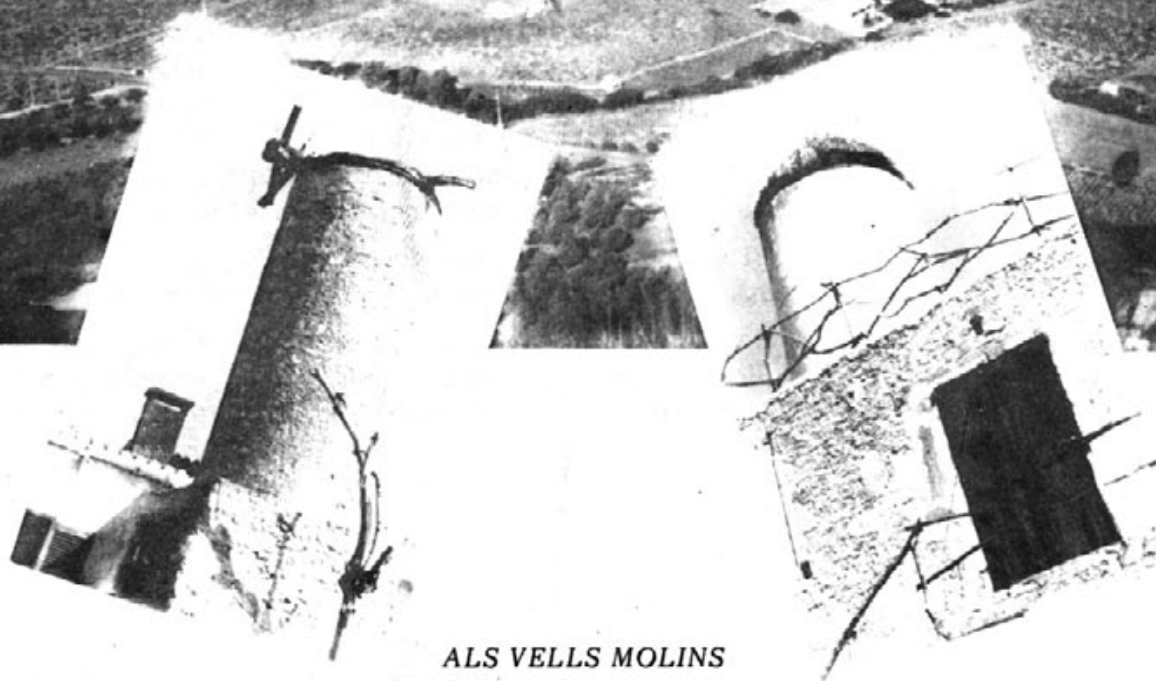
28 JUNY 1986

Nº 33

-V ÈPOCA - ANY XXVII-

REVISTA QUINZENAL

LA COLÒNIA EN FESTES

ALS VELLS MOLINS

El molí "d'En Regalat" i el molí "d'En Delà".

Dos vells amics, que com talaies vigilen el tràfec de la nostra estimada contrada. Inmòbils testimonis, record de temps passats, quan ambdós restaven fora del petit nucli urbà. Avui el vent segueix bufant com antany, però els vells amics s'han quedat amb els ossos, com estàtues de museu, enclosos ja en el recinte urbanístic.

Per vosaltres, vells Patriarques, per la vostra tossuderia en aguantar-vos drets, mil gràcies!

Editorial

Alegria i Participació

REVISTA QUINZENAL
Nº 33 V EPOCA 28 JUNY 1986

DIRECTOR: Rafel Umbert

CONSELL DE REDACCIÓ:

C. Obrador G. Bisquerra
S. Massanet J.L. Martín
Taller de Comunicacions

COL·LABORADORS:

C. Obrador G. Bisquerra
P. Ginard A. Genovart
J. Solivellas B. Pasqual G.
N. Casellas

ADMINISTRACIÓ:

G. Bisquerra A. Esteva
J. Bernat T. Esteva

REDACCIÓ
I ADMINISTRACIÓ:

C. Rafel Blanes, 10, 12. ARTA.

Dipòsit legal: P.M. 57-1969.

IMPRIMEIX:

Gràfiques Llevant
Carrer Ciutat, 55. ARTA.

NOTA.- La PANERA de la "COMUNA" que es pensava rifar en combinació de la loteria, es rifarà en combinació de les tres darreres xifres de la ONCE del dia 14 de juliol

Just acabades d'obrir les portes de l'estiu ens trobam amb les festes de Sant Pere, el Patró de la Colònia, del qual ella en porta el nom. Des del primer coet i la primera repicada de campanes que anuncien la festa, fins a la traca final, - els anys que n'hi ha- els Coloniers i visitants som convidats a la bulla, l'alegria i la participació a la festa, que és la nostra.

A unes passades Fires i Festes d'un poble de Mallorca el batlle saludava tots els ciutadans amb aquestes paraules: "Anam per uns dies a exercir un dels drets fonamentals de l'home: el dret a l'alegria".

El dret de l'alegria! El tenim tan oblidat que moltes vegades ni ens donam compte que existeix. El dret de l'alegria que posseïren els nostres avantpassats, que a pesar de no tenir tanta tècnica com nosaltres, sembla que eren molt més feliços del que ho som les persones d'avui. Tenint salut i un tros de pa per dur-se a la boca, es donaven per satisfets; pot ser per això mateix valoraven les festes molt més del que ho feim nosaltres ara, que anam farts de tot.

El dret de l'alegria ens sembla que no està a la Constitució Espanyola, però que qualche dia acabarà per esser inclòs a totes les constitucions del món; i ho escrivim en plural, perquè creim que l'home d'avui viu tan aclaparat pels problemes, per la corredissa, per l'afany de posseir, que ja no li resia temps per a viure l'alegria. Aquesta hauria de presidir sempre la nostra vida. Això significaria que tenim en pau la consciència amb nosaltres mateixos, amb Déu i amb els altres, germans nostres pel simple fet de ser humans.

El dret de l'alegria que fa distint l'home dels altres animals, ja que li concedeix la capacitat de riure.

Les festes són també una gran ocasió a l'any, pot ser la millor si exceptuam les eleccions, per a fer poble i participar. Les paperines de la plaça, la "cacautera", la banda de música o la murta ajuden a fer festa, però no ho són tot. Hi ha un element humà que és imprescindible: La participació. No és possible la festa sense unes persones que la facin, que la sentin, la visquin i la contagin.

Uns programes de festes realitzats amb setmanes d'antelació poden resultar freds sense la participació i el recolzament popular. Certament és la participació de la gent la que crea l'ambient, la que aporta una relació calenta i fraterna i la que fa que la festa sigui tal.

Facem la festa entre tots. Escampem la murta de la participació i l'entusiasme i sobre tot exerciguem el nostre dret a l'alegria.

Bona festa per a tothom!

XERRIM XERRAM

I QUE N'HI HA HAGUT DE TRUI aquest mes de juny.

ENTRE POLÍTICA I FUTBOL, sa "tele" quasi no ha donat res més.

I tan mateix, seguim amb ses mateixes cullerades. En Felip tornarà dur es "mando" quatre anys més i tots contents, o no? Ara fins a "ses municipals". Aquestes són ses que més moven el poble. Tots ens coineixem i podem votar el millor.

Des futbol, si que feia temps que nò havíem arribat tan enfora. Quasi s'ha fet el "miracle". Però no hem de perdre s'ànim ni sa paciència. Serà una altre vegada, o no ho serà?

NOTICIARI

CAMINATA A LLUC

El passat dia 20 a les 8 de l'horabaixa 12 persones partiren d'Artà cap a Lluç a peu.

D'aquesta valenta i animosa dotzena, la mitat arribà a Lluç devers les deu del matí del dissabte, les 6 restants pareix que devers Sa Pobla es varen retre i esperaren el retorn amb cotxe.

Així i tot, vagi l'enhorabona i que no sia sa darrera.

També el següent diumenge dia 22, un grup de bons afeccionats a l'esport del pedal, feren el mateix trajecte Artà-Lluç amb bicicleta, amb el que això suposa. Esperem que ho puguin repetir sovint, i enhorabona.

CAMPANYA POLITICA

Com més o manco per tot, a Artà també hi ha hagut els tradicionals mitings davant les eleccions nacionals.

Així que es desplaçaren a la nostra vila representants dels següents partits:

PSOE, C.P., PSM i PR. El CDS sembla no va fer el miting.

ELECCIONS

Altra volta el resultat de les passades eleccions generals ha estat favorable al PSOE, amb majoria absoluta.

A Artà, també els vots més nombrosos han estat pel partit guanyador, seguit de C.P. i el CDS.

Esperam que els propers 4 anys siguin més propicis que els passats, i d'una vegada arreglem la nostra economia.

SERA UNA REALITAT?

Darrerament s'han fet una sèrie de reunions a nivell comarcal, per veure de si d'una vegada per totes es posarà en marxa la construcció d'un hospital comarcal a Manacor.

A aquestes reunions hi ha assistit el nostre batle, juntament amb els de la comarca i sembla que aquesta vegada va de veritat i tots es donen la mà perquè aquest projecte sia prest una realitat.

Esperem que vagi envant i sapin que tenen tots els vots de la gent al seu favor.

SUGGERENCIES

Quasi tots els cantons conflictius del poble estan asseynyalats amb retxes grogues per impedir l'aparcament.

¿No es podrien pintar els del carrer Figueral, cantó Antoni Blanes i al cantó del carrer Pitxol?

N'hi ha que donen queixes del servei de les nostres apotequeries. Diuen que els horaris d'abans eren més convenients que els que tenim ara.

Seria possible, per exemple, no tancar les hores de les menjades i tancar a les deu del vespre?

RESULTAT ELECCIONS

A ARTÀ

22 de juny de 1986

PSOE	1.589
C.F. (AP-PDP-PL)	668
CDS	456
PRD	239
PSM	84
I.U.	48
UCE	15
P.O.R. d'Espanya	11
C.U.P.R.	7
U.C.	6
FALANGE	5
P.O.S. INTERN.	4
	3.132

(ve de la plana 4)

Per altra costat, l'horari matinal del col·legi estatal és de 9 a 12 hores, mentre que el del centre de Sant Salvador és de 9 a 13 hs. Els alumnes de la Colònia que vagin al centre estatal i que tenen germans -necessàriament- al col·legi privat, no els quedarà més remei que restar una hora aperduats pel carrer ja que fins a les 13 hs. no sortirà l'únic Bus que conduirà tots els al.lots de les diferents escoles

cap a la Colònia.

L'única raó aduïda pel Sr. Inspector per mantenir aquesta política, és que el col·legi Sant Salvador és un centre privat. Hem fet gestions a la Delegació del Ministeri d'Ensenyança i el Delegat, per boca de la secretària, ens ha remès a lo dit per l'inspector. Davant tot això ens demanam ¿Es aquesta l'escola lliure i gratuïta que anuncia el PSOE en la seva campanya electoral? ¿Fins

quan els que estan al poder faran el que vulguin amb les classes més poc afavorides i amb els que vivim als pobles més petits i llunyans? Per acabar: ¿Per què no es pot pagar l'autobús escolar que tanmateix fa el trajecte la Colònia-Artà a aquells al.lots de cinquè no matriculats a l'escola que volen des de l'Administració?

El President de l'APA i Pares dels alumnes.

CARTA AL DIRECTOR

LLIBERTAT D'ENSENYANCA?

Sr. Director: Els pares dels alumnes de quart curs de l'escola unitària de la Colònia de Sant Pere, recolzats per l'Associació de pares del col·legi Sant Salvador d'Artà, volem fer públic el següent:

1.- Que a la Colònia de Sant Pere hi ha una escola unitària que cobreix el cicle inicial de l'ensenyança d'EGB, és a dir fins al quart curs, aquest inclusiu.

2.- Que a partir de quart els nostres fills s'han de desplaçar a Artà (a 13 Kms. de distància) per poder seguir els estudis. Aquests, fins ara, s'han cursat al col·legi privat Sant Salvador (no hi havia col·legi estatal pel fet de que els dos centres privats existents, cobrien les necessitats escolars de la vila d'Artà).

3.- Que el transport escolar està subvencionat per l'Administració.

4.- Que fa quatre anys s'inaugurà a Artà un centre estatal el qual començà a funcionar només amb 2 cursos de pre-escolar i l'any següent el 1er. curs d'EGB, i així successivament fins al moment actual en que s'ha d'establir per primera vegada el cinquè curs. I aquest és el nostre problema:

El Ministeri d'Educació no vol subvencionar l'autobús pels alumnes de cinquè si aquests van al col·legi de Sant Salvador (col·legi que ha obtingut el "concert total" amb el Ministeri i fins ara, subvencionat al cent per cent), el qual equival a dir que ens obliguen a matricular els fills al col·legi estatal.

5.- Per altra banda, pel fet d'haver-hi al col·legi estatal només fins al cinquè curs, ens veim obligats a que altres fills nostres que estan a cursos superiors, hagin d'anar necessàriament al col·legi privat Sant Salvador. Així idò, en un mateix autocar -que de totes maneres ha de cobrir el servei- els alumnes de 6è, 7è o 8è que van al col·legi de Sant Salvador i els de 5 que vagin a l'estatal, tenen les despeses del viatge pagades, mentre que els de 5è que hagin estat matriculats al col·legi Sant Salvador -sols aquests- s'han de pagar el transport.

Es pot dir això llibertat d'ensenyança? No és aquesta una llei, o millor una imposició del Ministeri que a més d'arbitrària és injusta i discriminatòria?

(passa a la plana 3)

Passat Festes

Han passat les festes dels frares, les que obrin la porta a les estiuenques.

Més o manco han seguit la tònica d'altres anys llevat de petites innovacions que ha fet el nou superior, P. Antoni Rolán.

Una d'elles, ha estat el fer una petita festa al saló d'actes del convent volguent esser un pregó de festes o presentació. Hi actuaren en primer lloc, l'agrupació local "Esclafits i Castanyetes". Seguidament fou el nostre bon amic i col·laborador de Bellpuig, el paisà Joan Escanelles que va fer una petita exposició del programa de festes essent el plat fort de la vetlada. Seguidament, els alumnes del col·legi S. Bonaventura entrenats p'En Ramon Ginard, feren una parell de balls de caire modern.

Els CAVALLETS foren puntuals a la cita de cada any, recorreguent el poble i convidant a la gent i anunciant que la Festa havia començat.

La nit del 12, víspera de la Festa, els carrers de la vila es vestiren de so i llum, admirant la gent la bellesa de la carrossa del Sant. Novetat d'enguany ha estat que, a més d'En Pere Riera (veterà en aquests assumptes), li han ajudat una colla de gent jove, entre ells En Pep Forteza.

La nit d'afluència massiva, és la nit de la vetlada GIMNASTICO-RITMICA que els alumnes del Col·legi Sant Bonaventura ofereixen a tot el públic congregat a la plaça del Convent. És impressionant la gentada que es posa. Aquesta vetlada fou la nit del 13.

A la nit del 14 hi hagué ball de bot que fou animat per la gent jove de l'agrupació "ESCLAFITS I CASTANYETES". La primera part va ésser una mostra dels balls realitzats pels nins de la seva escola. I la segona part, un ball obert ben participat per tot el públic assistent.

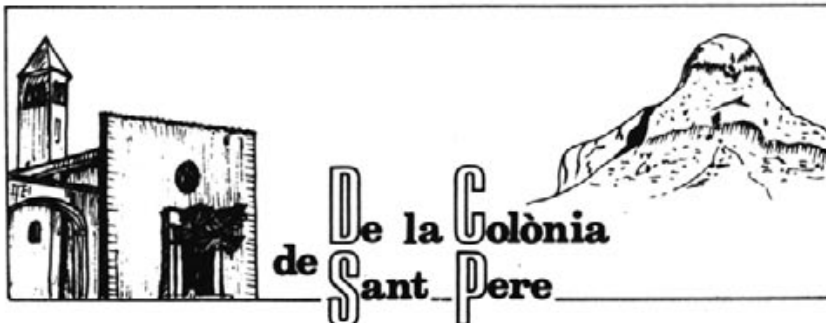
No cal dir que la Festa acabà a la mitjà nit del dia 14 amb una revetla de coets i roelles. Tampoc cal dir que la tradicional "Tómbola" va estar oberta i molt visitada durant els quatre dies que durà la Festa.

La nota tal volta un poc negativa, si me permeteu dir-ho així, i molt comentada per la gent, ha estat la no participació de l'agrupació "ARTA BALLA I CANTA". Un altre any serà.

Només resta donar l'enhorabona als frares i animar-los a que la Festa no decaigui sinó que de cada any vagi més en avant. Molts d'anys a tots.

Climent Obrador

CREU ROJA

Recentment hi ha hagut canvis a la Directiva de la Creu Roja local. El fins ara Cap de la Secció Naval, Gabriel Jordà, després de cinc anys de permanència en el seu càrrec, ha demanat la dimissió per causes personals; el substituirà En Benet Capó Cursach. També el segretari de l'entitat ha deixat el seu càrrec per haver assumit una nova responsabilitat dins la mateixa Creu Roja a una altra localitat. El fins ara segretari, Rafael Llull, serà reemplaçat per Catalina Thomàs Bonnin. La Junta Directiva agraeix tota la labor realitzada durant aquests anys als cessants, a la vegada que desitja èxit en els càrrecs als recent arribats.

S'espera que durant aquest estiu la Creu Roja aconseguirà una nova embarcació per tal de poder sortir en condicions no favorables i realitzar qualsevol tipus de salvament.

Per altra banda, i com ja s'ha vingut fent en anys anteriors, la Delegació local de Creu Roja organitza unes festes que tendran lloc els dies 5 i 6 de Juliol i de les que s'informarà en programes apart.

Finalment, dia 30 de Juny començarà un curs de socorisme que durarà vint dies. Serà a les 21'30 hores al Centre Cultural.

PREMI PER UN COMIC

Bàrbara Sansó Genovart ha estat premiada per la Direcció General de Joventut de la Conselleria d'Educació i Cultura de la Comunitat Autònoma. Bàrbara participà a un concurs de còmics convocat per la mateixa Conselleria, amb un dibuixos sobre les vacances. El seu treball ha estat seleccionat entre els millors i el premi consisteix en una plaça gratuïta a qualsevol dels campaments que la Direcció de Joventut ha organitzat per aquest estiu.

ESPLAI INTERNACIONAL

L'Esplai Internacional S.A. és notícia per un parell de motius. En primer lloc perquè ha assumit la direcció del complexe Armando Anta al qual desitjam encert i bona estança entre nosaltres.

L'Esplai Internacional ha estat durant tot aquest mes -mes dels mundials- punt d'atracció, degut a la instal·lació d'una pantalla gegant de televisió (1'50 x 1'30 mts.) gràcies a la qual s'han pogut veure de forma nítida i quasi real tots els partits de futbol, cosa que no ha passat desapercebuda pels bons afeccionats.

A les dependències de l'Esplai I. fou inaugurada dies enrere una discoteca on els caps de setmana hi ha un bon am-

bient. A partir del mes de Juliol s'obrirà cada dia. I perquè els pares o els més "carrosses" també es puguin divertir, s'ha pensat per ells, a les terrasses exteriors, un lloc on es pugui ballar amb música més de "salsa" o ambiental.

Per altra banda a les pistes de tennis del mateix complexe s'ha anat fent un curs de tennis per a principiants que ja ha donat els primers fruits i ara comença el II torneig de tennis "Esplai I." que se juga els caps de setmana i al que hi participen unes quaranta persones. Es juga tant a dobles com a "singles" i es preveu que durarà fins al mes d'agost.

EXPOSICIÓ D'AQUAREL·LES

Al voltant de les festes de Sant Pere i durant vuit dies, Miquel Navarro Galcerán farà una exposició de les seves aquarel·les al Centre Cultural. És una bona ocasió per a conèixer i admirar les obres d'aquest artista.

TELEFONS

Els meus amics que estan pendents de tot quant escric sobre Telefònica m'han dit que fa més d'una mesada que no he dit ni "piu". Aquí idò teniu una notícia:

Els futurs abonats de la Companyia Telefònica a la Colònia, han rebut una carta de l'esmentada Companyia en la que es comunica que "estamos en condiciones de atender la solicitud de teléfono que nos tiene formulada", pel que es convida al sol·licitant a formalitzar el seu contracte. Això vol dir que en principi es mantén la intenció de què, a finals d'estiu, el servei telefònic pugui entrar en funcionament, cosa de la que tenim seriosos motius per a dubtar. Un d'ells és el ritme de les obres de la central, obres que segons Telefònica, han d'estar llestes dia primer de Juliol i que el 10 de Juny, dia en què fou fotografiada la futura Central, presentaven l'aspecte que ofereix la imatge. Què vos sembla?

A. Genovart

UN CAMPING DE PRIMERA

Anant cap a Ca los Cans, just arran de La camada de "Ca's Pillo", s'aixeca un complexe actualment en construcció, per esser destinat a camping. Per poder oferir als nostres lectors notícia de primera mà sobre aquest futur camping, ens hem posat en contacte amb En Joan Lluís Gelabert Vicens, president de l'empresa d'exploració turística S.A. perquè ens informàs del que allà s'està realitzant. El nostre interlocutor amb tota amabilitat va voler contestar les preguntes que li dirigírem i aquesta fou la conversa que mantinguérem un migdia a l'hotel Rex de Palma.

BELLPUIG: ¿Què és el que s'està fent al lloc descrit?

JOAN LLUIS: Estam construint un camping de Primera categoria; aquesta ve donada no tan sols per raó dels metres quadrats de què disposam, sinó també perquè superam el reglament establert per a aquesta categoria com són els serveis, pista de tenis, lavabos, piscina, etc.

B.: ¿De quants metres quadrats disposau?

J.LL.: La superfície dels camping és de 22.000 metres quadrats, dels quals n'hi ha 700 d'edificats.

B.: ¿Quantes tendes calculau que hi cabin?

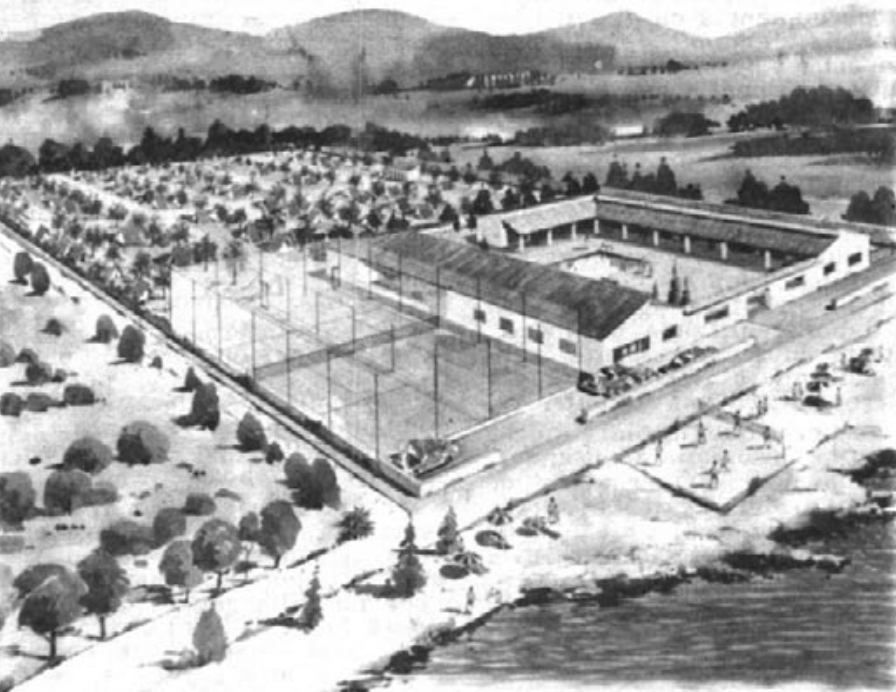
J.LL.: Està calculat per persones i n'hi cabran unes cinc-cents.

B.: ¿Com va sorgir la idea de fer un camping a la Colònia?

J.LL.: Comprovàrem que per aquella zona hi havia molts de campistes i que es necessitava un lloc apropiat, perquè començaven a sorgir problemes com el dels fems deixats, branques rompudes per poder fer foc, etc. L'Ajuntament ho trobà també una bona idea i donà llum verda al projecte, encara que per posarlo en marxa ens ha duit molta feina, perquè la burocràcia és lenta.

B.: Es diu que un camping d'aquest tipus pot espanyar l'entorn i el paisatge.

J.LL.: En aquest punt hi voldria dir dues coses. En primer lloc que totes les instal·lacions fitxes com cafeteria, també amb un camp de mini-

supermercat, consergeria, "botiquín", sala de jocs, estan fetes en construcció sòlida, estil casa pagesa mallorquina amb bigues a la vista i hem rebutjat la construcció prefabricada en alumini que ens hauria sortit més ràpid i econòmic però que hauria desdit de l'entorn, això vol dir que hem tengut en compte el paisatge. En segon lloc, ens hem gastat un milió i mig en la sembra de pins i pel proper mes d'octubre ICONA de València ens servirà una altra demanda de pins que fan entre tres i quatre metres.

B.: Veig que feis unes bones instal·lacions.

J.LL.: Volem donar un bon servei i que la gent se'n vagi contenta, per això comptarem golf i de petanca.

golf i de petanca.

B.: Tenc entès que serà un camping amb les tendes ja muntades.

J.LL.: Efectivament, hi haurà una zona en la que les tendes estaran instal·lades de forma permanent i així com a un hotel s'entrega la clau de l'habitació, nosaltres oferirem tendes amb lliteres, una tauleta, etc. Però també hi haurà una zona destinada a caravanes i tendes particulars.

B.: ¿I el lloguer serà molt car?

J.LL.: Bé, el lloguer es podrà fer per un cap de setmana, uns dies, una setmana, un mes, així com es desitgi i els preus seran normals, no desorbitats; aquests variaran naturalment de l'estiu a l'hivern. De totes maneres serà la forma més econòmica de fer vacances.

B.: ¿Teniu ja les tarifes?

J.LL.: Encara no, i no les fitxarem fins a la pròxima temporada, ja que per no obrir precipitadament no inaugurarem el camping fins l'any que ve.

B.: ¿Què hi diu la gent del poble?

J.LL.: En general estan contents perquè això crearà riquesa a la Colònia, encara que sempre n'hi ha que pensen que els campistes són uns "gamberros" quan normalment solen ser gent pacífica i respectuosos amb la naturalesa.

B.: ¿Ajudarà a crear el vostre camping llocs de treball?

J.LL.: Efectivament. Necessitarem un conserge, un cuiner, un cambrer, gent per a la neteja, etc. i esperam poder trobar aquest personal entre Artà i la Colònia.

B.: Un problema a la Colònia és l'aigua. ¿El teniu resolt?

J.LL.: Sí. Tenim aigua potable amb abundància per a tots els serveis, inclús tendrem una piscina amb forma de llac i unes roques.

Desitjam que el camping ajudi a que la nostra Colònia sigui més coneguda i estimada, mai maltractada ni embrutida. S'entén que els campistes, com deia En Joan Lluís, són gent ecologista que respecta la natura.

Andreu Genovart

PROGRAMA DE FESTES

Divendres, 27 de Juny

A les 20 hores.- A les pistes de l'Esplai Internacional, torneig de FUTBITO, entre els equips: SA NOSTRA, PONENT, FADRINS i CASATS.

Dissabte, 28 de Juny

A les 16 hores.- Regates OPTIMIST categories A, B, C. Organitza Club Nàutic Colònia de Sant Pere.

A les 18 hores.- Cucanyes i jocs infantils, a l'Esplai Internacional.

A les 19 hores.- VOLEY, entre els equips: PETRA - SANT SALVADOR.

A les 23 hores.- VERBENA POPULAR, amb els conjunts: MALLORQUINS i LASER (entrada gratuïta).

Diumenge, 29 de Juny

A les 11 hores.- Regates OPTIMIST categories A, B i C. Organitza Club Nàutic Colònia de Sant Pere.

A les 15'30 hores.- CARRERES DE BICICLETES, proves per: ALEVINS, INFANTILS, CADETES i LOCALS. Organitza: Club Ciclista Artanense. Patrocina: Ajuntament d'Artà.

A les 19 hores.- Celebració de l'EUCARISTIA a la parròquia, presidida per Bartomeu Tauler, Rector de Montuïri.

A les 20 hores.- A la plaça jocs, cançons i danses per a tots els nins i nines, amb el GRUP CUCORBA. (Entrada gratuïta).

A les 22 hores.- Ballada Popular a càrrec dels grups: ESCLAFITS i CASTANYETES, ARTA BALLA i CANTA i CALABRUIX.

Diumenge, 13 de Juliol

De les 8 a les 12 hores.- CONCURS DE PESCA AL VOLANTI.

A les 12 hores.- Pesada i classificació de peixos al Club Nàutic.

Dissabte, 19 de Juliol

A les 22 hores.- Sopar i entrega de trofeus al Club Nàutic.

ACTES A BENIFICI DE LA CREU ROJA

Dissabte, 5 de Juliol

A les 22 hores.- Gran Gala de Variedades.

Diumenge, 6 de Juliol

A les 21'30 hores.- Festa pagesa a càrrec de l'agrupació ESCLAFITS i CASTANYETES d'Artà, a la plaça. Se convidarà a vi i coca.

Dissabte, 12 de Juliol

A les 22 hores.- Obra de teatre "SA PADRINA" a càrrec del grup de teatre de la Colònia de Sant Pere, al local del Centre Cultural.

Llinatges artanencs

Per J. Solivellas

Tous

Tous, 1457. Nom d'un poble de la Segarra. Etimologia probable de la catalana "tou" = buit (del llatí "tubos").

Adrovèr. De "Adroar", pare del poble "Adroarius". A Girona hi ha Adroer.

Aguiló

Aguiló. Del llatí "aculeus". Poble del municipi de Santa Coloma de Queralt (Conca de Barberà).

Alzamora. D'Alsamora, poble de la conca del Tremp.

Arrom

Arrom. Procedeix de l'àrab: "Ar-rom" = el cristià.

Afegitó de Son Terrassa

Conten que l'any cutifany, del mes del caliu encès, succeí vosses mercès un fet que puc contar enguany.

Pels conreus de Ca'n Catei Gregarol, dotze famílies es guanyaven la vida amb engronyes, fins que un dia una arpeïla, que volava per damunt aquells indrets, amollà un paperot ben pataconat i cosit amb una cerra del cavall de Sant Moluc. El fill major del Sen Mugerera, recollí el missatge, el descordrà i vegé uns gargots que desllatigaven les fites i partions del territori.

Automàticament, cadascú prengué possessor del seu terme. No hi va haver el més petit remeulo per acatar la disposició d'aquell paquet vingut del cel. Com quasi sempre, el repartiment estava fet a grapades. Per uns carn de la cuixa i pels altres la carn dels potons.

A l'amo en Terrassà Tarradell li correspongué el turó amb les cases i comellars, esquenes, falde, mitjans, esquerpes, pletes, cloves, sementers, brosses, marges i cagarades del drap Drapàs de Son Terrassa.

Aprofitant que tenia un llogarret de fills, millorà el mas deixant-lo just una copeta d'or. En feia de veta aquell home-net. Si no hagués estat per la seva dona, madò Pansida, una dròpola de pany i clau, els diners guanyats no haguessin cabut dins Na Pericona.

Per dissort, madona galdia d'unes formes tan immenses, que un bon dissabte després d'haver-se empassolat una barcella de ciurons cuinats, amollà un aliatge de bufassa i pet de bou, amb tal soroll comprimit, que el costat nord de les cases s'enclotà vint-i-vuit pams. Perquè ella pogués anar a missa, engrandiren la parròquia, el portal major i l'esplanada de Son Cònsol.

Ara bé; no hi ha tara sense virtut. En arribar les messes de l'oli, el cuitat del seu marit i la llocada d'al.lots, li posaven un pujol d'oliva dins la tafona de les cases que madò Pansida, en un fat i norat, potoiava i omplia un safareig d'oli de mil mesures de quatre quartans.

Així es podia greixar les frontisses de son corbam.

Pere Ginart

Fe d'errades: A l'article sobre el Penyal Roig del darrer número de BELLPUIG allà on diu "Sa Cova de Sant Llegat Not" ha de dir "Sa Cova de S'Enllegat Not".

Gran Barbacoa de Artá Artá·Mallorca

NUEVAMENTE EN ESTE LOCAL,
puede celebrar sus BODAS, BAN-
QUETES Y COMUNIONES.

Tels. 53 74 50
56 22 07

NUEVA DIRECCION

Artà, la contrada Hel·lenitzada

per BARTOMEU PASQUAL G.

La introducció de la cultura hel·lènica dins els pobles ibèrics, com també a les Balears, va ésser principalment per mercè dels contactes expedicionaris o de futurs colonitzadors, així com també de rutinàries arribades a les nostres costes, per mariners o mercaders, provinents de l'Orient, on la cultura hel·lènica havia enriquit ja aquelles contrades. Les expedicions es feien, amb la finalitat d'evitar contactes, per mitjà de la ruta de les Illes, i no per la costa nord-africana, on normalment hi sovintejaven els vaixells, cartaginesos o púnics, de procedència metropolitana. Les Illes on recolzaven els esmentats nautes eren: Sicília (Siracussa), Cerdunya (Icnussa), Menorca (Melussa), Mallorca (Kromiussa), Eivissa (Pitiussa) i Formentera (Ofiussa), per després tocar el litoral peninsular, amb la Ciutat de Oinussa, propera a Cartagena i vorejant Andalússia, fins arribar a l'Imperi de Tartessos, a la recerca dels metalls, preuats form a la seva terra d'origen.

Res d'estrany doncs, ens resulta, que en la munió d'excavacions de Talaiots artanencs, es trobin magnífiques espases de bronze, destrals planes i tubulars, així com altres objectes, tant hel·lènics com púnics, del qual estructura, és del tot hel·lenitzada, sens deixar d'esmentar les mitològiques efígies del déu Mart, trobades dins les contrades d'Artà, actual i d'abans (la totalitat de la península llewantina de Mallorca) produït per campanyes d'excavació, duites a terme, dins suposats santuaris i dipòsits, tal volta, a manera d'exvots, per emigrants focencs (Joncs Mart, apart del déu bèl·lic per excel·lència era al mateix temps el protector dels colonitzadors i aventurers) o com a trofeus dels foners mallorquins de retorn de Sicília Hel·lènica, dels combats hannibàlics, o bé de la mateixa Grècia, o tal vegada d'haver retut acatament al gran Alexandre Magne, com ho diu el Professor Garcia Bellido, el qual postil·la dient: "Los honderos mallorquines formaron unos cuadros muy bien entrenados militarmente, gozando de justa nombradía y probado valor en el combate, entre huestes cartaginesas, siracusanas como también helénicas". Fins tal punt arriba la seva anomenada, que Lliví l'any 209 abans de JC, encara ens diu: "Hispani primam obtinebant frontem et id roboris in omni exercitu erat".

En la gran desfeta soferta per himilcón, general cartaginès, al davant dels murs de Siracussa, demanà a Dionís I, el Major, tirà de la Ciutat, qual seria el preu de la seva llibertat, i per contra el contingent d'ibers mercenaris (entre els quals hi havia foners mallorquins) preferien morir lluitant, que rendir-se a l'enemic. Sabedor Dionís d'aquest extrem, incorporà després del jurament de rigor, les tropes iberes i mallorquines, al seu exercit.

La literatura ha llegat a la posteritat, la llegendària figura del foner balear i així Miquel dels Sant Oliver, les

dedicà les següents estrofes:

Esgarriat i ombrívol, enèrgic, indomable,
d'aquells que no se cinclen al jou de l'estranger
¿Què ha vist damunt el dolmen, antic i venerable
que el pas detura i s'inflen els músculs d'acer?

També Mossen Jacint Verdaguer, que s'ocupa del capdill Hannibal, en el seu poema "Canigó" i on les fades del Pirineu canten a Gentil, fill del Comte Tallaferro, dedicant aquest vers als foners de les Illes:

"Els balears penjades duen al braç la fona,
trenades en tres badies de canem o de pell,
quan sa roda encesa, que força i foc li dona,
la pedra surt bronzenta, o a terra o fa portell;
buiracs feixucs ressonen damunt sa espatlla nua,
reblerts tots de sagetes de verinosa puja
que en sa volada trenen les ales de l'ocell".

El nostre poeta màxim Miquel Costa i Llobera, en la seva composició poètica "La deixa del Geni grec" (Guardonada amb motiu dels Jocs Florals de Barcelona l'any 1902) enllaça la contrada llewantina d'Artà, amb les arrels hel·lèniques i per mitjà del jove Homer (aquí Melessigeni) el qual és condemnat a mort, dins les cavitats desfonades de les Coves, del qual sacrifici es deslliurat, per la filla del Jerarca, Nureduna, i el jove grec, acompanyat de la daurada lira, canta l'embelliment de la terra hel·lènica i fa comparança el poeta, per boca de Melessigeni, amb l'Illa de Clumba (Mallorca), embellida per mitjà de la diafanitat de son cel, la tornassolada blavor de la seva marina i les cromàtiques tonalitats de muntanyes i sementers.

La dilecta vila d'Artà, amb lloable gest que molt l'honora i per decisió del seu Ajuntament, sota la Presidència del bon amic Joan Sard Pujades, va plantar artístic monolit, al davant del poblat megalític de "Ses Païsses", el Novembre de 1947, lliurant son agraïment a Mossèn Costa, per l'exaltació de les seves arrels hel·lèniques, afegint nous guardons, als que ja prestigiaven, a l'agraïda i benllogada vila llewantina.

Prensa forana

Els nostres costums

Hi ha tantes coses per dir i, sobretot, tantes coses que, si no les cuidam, es poden perdre. La cultura popular inclou totes les tradicions que ens han arribat de generació en generació. Jo voldria fer una crida a tota la gent perquè ens esforçàssim per conservar els bons costums i no només els que ens convenen.

M'agradaria recordar com solucionaven els nostres avantpassats, no molt llunyans encara, les seves necessitats, abans d'haver descobert i inventat tants de productes i tècniques modernes.

Voldria parlar d'una tradició que, més que pròpia del nostre poble o contrada, ho és de tota la pagesia mallorquina, potser, però, desconeguda per molts. Ja fa temps que l'home va començar a formatjar i encara ara ho fa. Molt de formatge que menjam avui està tractat industrialment, però hi ha gent que ho fa a la manera artesana, aquesta gent encara empra un producte químic per fer prendre la llet: el "quajo". Abans, no fa cap segle, aquest producte no s'havia inventat i aleshores ja es feia bon formatge. Era el mateix pastor el qui recollia la llayor de carxofera, en els mesos d'estiu, la secava al sol i això era el que feia prendre la llet.

Ara està en complet desús, però, potser, no sia convenient deixar-ho abandonat dins el racó dels oblots i antigalles que no ens tornaran servir, ja que tots sabem que encara hi ha vegades que hem d'emprar les espelmes.

Amb aquest escrit no vull, ni molt manco, menysprear els avanços científics tan freqüents de poc temps ençà, sinó m'agradaria que fos el principi de la contestació a la pregunta que tots ens hem plantejada un dia o altre: què fariem si, un dia, ens faltassin totes les comoditats?

Margalida Mascaró

"Santa Bàrbara" (Vilafranca de Bonany)

L'odre

En un intent d'apropar-mos a la cultura de nostre poble hem dedicat un espai a una tradició ja perduda: la de fer odres.

Gràcies a la direcció de Miquel Seguí "L'amo En Miquel "Dionís" seguirem el procés de manufactuació d'un odre, des de que s'agafa la cabra fins que està a punt per posar-hi l'oli.

Un odre, ens va explicar l'amo En Miquel, és un recipient que altre temps sols s'emprava per contenir oli encara que al continent el feien servir per a vi.

Generalment es fa emprar una pell de cabra, la qual convé sigui grossa per tal que tinguin una bona cabuda; una vegada morta, la xapam de la cuixa fins els darreres i per aquest xap hi hem de treure tota la carn i els ossos. El complicat és treure-hi la cuixa contrària a la del xap ja que no ens dona lloc per manobrar. Mentrestant es va girant la pell, quan la tenim girada i els pèls queden dedins és quan aprofitam per acurar la part que queda fora, això es fa amb sal. A la cabra li hem de tallar el cap a fi de deixar marge per a poder fermar. Després també fermarem els tres peus i sols els tres peus i sols ens resta tapar el forat per on hem tret la cabra. Aquest xap no es cus, hem de pensar que del temps que data l'odre (es perd en la història) no hi havia agulles, aleshores, què feim? s'agafa la pell i s'arrufa com si féssim un ventall de paper, li clavam un bastó, perquè no amolli la llandera que li fermarem. No vessa gens.

En temps de la postguerra civil l'odre s'emprava per a fer estraper-lo. El menjar estava racionat sobretot, l'oli perquè era un producte de primera necessitat produït pel pagès, i era el més perseguit per les autoritats. L'odre com era un recipient blan i bo de transportar, cabia dins un feix de rama, dins un sac de garroves i també es transportava davall una carretada de fems.

Si la cabra amb la qual feim l'odre és suficientment grossa hi cabran 3 mesures, una mesura són 16 litres d'oli. Quan dos odres eren carregats damunt un mul, amb una oliera, li donaven el nom de somada. Si treim comptes, una somada són 96 litres d'oli.

Agraïm a l'amo En Miquel els seus coneixements i us animam a provar de fer-ne un. Aquí teniu les instruccions, sort i ànim.

Pep Bordoy
GALL - Pollença

VIAJES millor

Telex 69565 VGOR E G.A.T. 820

Calle Binicanel·la, 12 · ☎ 585515/52 · CALA MILLOR
Carretera Cala Agulla, 19 · ☎ 564017 · CALA RATJADA

VERANO 86

Excursión **CRUCERO A MENORCA**
con visita 3.800 ptas.
UN DIA EN IBIZA, en AVION
con excursión completa a la Isla 6.500 ptas.

VUELOS INTERNACIONALES

LONDRES	18.500 ptas.
MANCHESTER (vuelo directo)	22.950 ptas.
AMSTERDAM	26.900 ptas.
PARIS	31.300 ptas.
ROMA	39.300 ptas.
FRANKFURT	41.800 ptas.

VUELOS TRANSCONTINENTALES (desde Palma)

BUENOS AIRES (ida y vuelta)	104.000 ptas.
NEW YORK (ida y vuelta)	83.400 ptas.

MIAMI (ida y vuelta)	84.400 ptas.
HONG KONG (ida y vuelta)	137.830 ptas.
TORONTO (ida y vuelta)	74.000 ptas.

VUELO especial BARCELONA (ida y vuelta)	5.500 ptas.
GALICIA 3 ciudades - 7 noches en hotel XXX	34.500 ptas.

CURSOS DE INGLES en LONDRES, OXFORD, CAMBRIDGE y EDIMBURGO en familia. Nuestro precio incluye AVION desde Palma.

2 semanas alojamiento P/C	71.840 ptas.
3 semanas 15 lecc. semanales	94.590 ptas.
4 semanas una excursión día completo por semana	117.345 ptas.

III SETMANA DEL LLIBRE, infantil i juvenil

La muñeca

Azul

Había una vez una niña que se quería comprar una muñeca azul y su madre le decía que no... Pero un día se la compró.

Fué a la tienda y "clac" se la compró, y después fué a su casa y la enseñó a su madre y su madre la castigó y la muñeca azul empezó a llorar.

Y aquí se acaba el cuento de la muñeca azul y la niña que se la quería comprar.

EL NIN A LA LLUNA

Això era i no era un nin que nomia Guillem que sempre estava mig adormit i somiava molt amb la lluna i amb els coets.

Un dia va decidir fer un coet. Va anar a una papereria i va comprar quatre cartolines; va collir molts de pots buits i eines i va treure el motor del "SUZUKI" del seu concho.

Amb tot aquest material se va posar a treballar i amb una setmana el va tenir acabat.

La nit de Nadal quan son pare li va dur els regals, En Guillem ja no hi era: va guaitar per la finestra i el va veure dins el coet que se n'anava cap al desconegut.

Realment Guillem sabia on anava: cap a la lluna.

Quan va arribar la va trobar plena d'esquelets vius i un li va dir:

- Vina, te contaré una cosa. Nosaltres et volem per menjar-te.

Quan l'anaven a agafar "plaf" va ser un somni.

Mateu Alorda
Nadal Ferriol
Antonio Perez
Ramon Peset
Col·legi St. Salvador
3^{er}EGB

ESPINETE, EL DESGRACIADO PEZ

Capítulo I

En un fondoso río, lejos de los grandes hoteles, se divisaba un banco de peces.

Uno de ellos se llamaba Espinete, que con sus travesuras y juegos se volvía despistado.

Espinete era un pez con muchas vaspas, era de color azul y sus aletas verdes como una esmeralda. Sus ojos eran inmensos y su color era gris como la tiniebla. Su boca era pequeña con unos dientes blancos como la nieve.

Su familia había sido pescada por unos pescadores furtivos. Vivía entre unos juncos y su vecino era un pulpo y su mujer una gamba. Eran sus únicos amigos en todo el río, aunque tenía sus primos y sus abuelos.

Capítulo II

En un caluroso día de primavera, Espinete decidió irse a ver el rey Neptuno y sus sirenitas, que se quería casar con una de ellas.

Se despidió de sus amigos y su familia. Preparó su equipaje y se marchó a la terraza.

Después de tomarse un café con leche y diez galletas, marchó hacia Neptunolandia.

Capítulo III

Cansado del recorrido que había pasado en estas tres semanas, ya no le quedaban provisiones para seguir nadando. Vió un anzuelo con comida y decidió darse un banquete. Cuando fue a comerlo se quedó enganchado en el anzuelo. Lo pescaron y lo pusieron dentro de un cubo, pero de un salto cayó de la barca y saltó al mar.

Cuando hubieron pasado tres semanas y un día se encontró con una ballena y se lo comió. Dos horas más tarde el gran mamífero tiró agua y Espinete asustado salió volando.

Capítulo IV

Cuando Espinete saltó al agua, vió que se encontraba delante del Palacio Real que era de cristal. El rey Neptuno que era un pez bueno y generoso, le dijo:

- Pasa y ponte cómodo.

- Muchasa gracias.

- Quiero que escojas una de mis sirenas.

- No sé cuál escoger, pero me gustaría saber donde está su hija.

- Ahora vendrá.

- Sí que estoy impaciente.

Cuando Alexis salió, Espinete quedó alucinado de su belleza y le pidió su mano. Se casaron el 20 de Mayo, tuvieron muchos hijos y tres eran trillizos.

Margarita Lliteras Mª Antonia Palmer
Esther Alcover Colegio S. Buenaventura
5ª EGB

ESPORTS

HACE 40 AÑOS

FUTBOL

Sembla que els dirigents del futbol o bé estan adormits o no volen amollar "prenda".

Ens referim a la planificació de la plantilla per a la propera temporada i de pas, als possibles fitxatges que de segur tendran que fer.

Creim que no poden badar (no sabem si baden) perquè ja falta poc temps per jugar el torneig de les festes de Sant Salvador, i és de suposar que voldran fer el màxim de socis.

Pensem amics directius que els afeccionats volen estar informats, i no volen menjar gat per llebre.

Campos 9-6-46

CAMPOS 2 ARTA 3

Ferrer

Sancho Gilabert

J. Ginard Salord Homar

M. Ginard, Ortiz, Roca, Servera, Llinás

Goles: M. Ginard, Roca, Ortiz

Arbitro: Martorell.

Artá-16-6-46

ARTA 1 DESCARDASSAR 0

Ferrer

Sancho Gilabert

J. Ginard Salord Homar

M. Ginard, Ortiz, Llinás, Servera, Tano

Gol: Llinás

Arbitro: Oliver

Ai cavallet quan eres jove! Mirau aquests quatre "cappelos" més mesos que un ca amb un os. Es primer diumenge de juny anaren de bauxa per devers Algaida per celebrar sa diada anual... millor que mos ho conti en Toni Butler que té més saborino:

Som es quintos del cinquanta,
nascuts l'any vint-i-nou,
forts i valents com un bou
i com veis res mos espanta.
Esteim aprop d'es seixanta
i es tornar veis no mos cou.

Com que ses dones no se fiaven d'ells, enguany també s'apuntaren a sa festa. Per això fan cara de bons allots, encara que, segons contem hi hagué sarau per llarg, sobretot, quan, panxa plena i orella calenta, començà es plat fort de ses gloses entre en Toni i en Jaume Sineu. No arribaren a s'enfront perquè en Mateu Metler va imposar sa seva força i "l'amo de sa Colònia" sa bona voluntat.

Colau

Aquests són els "QUINTOS" del 56, que el passat dia 14 de juny es reuniren a un sopar d'amics, seguint la tradició que començaren l'any passat i que pensen no interrompre fins que en quedi cap de viu.